

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ
ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλης, Πολιτικά (Θ 2 1-4 / Δ 4, 22-26)

ΚΕΙΜΕΝΟ ΑΠΟ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ:

Ὅτι μὲν οὖν νομοθετητέον περὶ παιδείας καὶ ταύτην κοινήν ποιητέον, φανερόν · τίς δ' ἔσται ἡ παιδεία καὶ πῶς χρὴ παιδεύεσθαι, δεῖ μὴ λανθάνειν. Νῦν γάρ ἀμφισβητεῖται περὶ τῶν ἔργων. Οὐ γάρ ταυτὰ πάντες ὑπολαμβάνουσιν δεῖ μανθάνειν τοὺς νέους οὔτε πρὸς ἀρετὴν οὔτε πρὸς τὸν βίον τὸν ἄριστον, οὐδέ φανερόν πότερον πρὸς τὴν διάνοιαν πρέπει μᾶλλον ἢ πρὸς τὸ τῆς ψυχῆς ἦθος · ἐκ τῆς ἐμποδῶν παιδείας ταραχώδης ἢ σκέψις καὶ δῆλον οὐδέν πότερον ἀσκεῖν δεῖ τὰ χρήσιμα πρὸς τὸν βίον ἢ τὰ τείνοντα πρὸς ἀρετὴν ἢ τὰ περιττά (πάντα γὰρ εἴληφε ταῦτα κριτὰς τινάς) · περὶ τῶν πρὸς ἀρετὴν οὐθέν ἐστὶν ὁμολογούμενον (καὶ γὰρ καὶ τὴν ἀρετὴν οὐ τὴν αὐτὴν πάντες τιμῶσιν ὥστ' εὐλόγως διαφέρονται καὶ πρὸς τὴν ἄσκησιν αὐτῆς). Ὅτι μὲν οὖν τὰ ἀναγκαῖα δεῖ διδάσκεσθαι τῶν χρησίμων, οὐκ ἄδηλον · ὅτι δέ οὐ πάντα, διηρημένων τῶν τέ ἐλευθερίων ἔργων καὶ τῶν ἀνελευθερίων φανερόν, καὶ ὅτι τῶν τοιούτων δεῖ μετέχειν ὅσα τῶν χρησίμων ποιήσει τον μετέχοντα μὴ βάνουσον. Βάνουσον δ' ἔργον εἶναι δεῖ τοῦτο νομίζειν καὶ τέχνην ταύτην καὶ μάθησιν, ὅσαι πρὸς τὰς χρήσεις καὶ τὰς πράξεις τὰς ἀρετῆς ἄχρηστον ἀπεργάζονται τὸ σῶμα τῶν ἐλευθέρων ἢ τὴν διάνοιαν.

(Αριστοτέλης, Πολιτικά, Θ 2 1-4)

ΚΕΙΜΕΝΟ ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ:

Μια ἄλλη μορφή δημοκρατίας εἶναι αὐτή στην οποία ἰσχύουν ὅλα τα προηγούμενα, ἡ υπέρτατη ὁμως ἀρχὴ εἶναι τώρα ὁ λαός, ὄχι ὁ νόμος · εἶναι ἡ περίπτωση κατὰ τὴν οποία τα ψηφίσματα ἔχουν μεγαλύτερη ἰσχὺ ἀπὸ τὸν νόμο · αὐτὸ συμβαίνει ὅταν στην πόλιν ὑπάρχουν καὶ δρουν δημαγωγοί. Στις δημοκρατικὲς πόλεις που κυβερνιοῦνται κατὰ τὸν νόμο, δὲν κάνει ποτέ τὴν εμφάνισή του δημαγωγός ἀλλὰ εἶναι οἱ ἀριστοὶ πολῖτες που ἔχουν τὴν πρωτοκαθεδρία. Οἱ δημαγωγοὶ κάνουν τὴν εμφάνισή τους ἐκεῖ ὅπου οἱ νόμοι δὲν αποτελοῦν τὴν υπέρτατη ἀρχή.

(Αριστοτέλης, Πολιτικά, Δ 4, 22-26)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. « ἐκ τέ τῆς ἐμποδῶν παιδείας... τό σῶμα τῶν ἐλευθέρων ἢ τήν διάνοιαν. » : Να μεταφραστεί το απόσπασμα.

(μονάδες 10)

B. 1. ἐκ τέ τῆς ἐμποδῶν παιδείας : Τι περιελάμβανε σύμφωνα με τον Αριστοτέλη η παιδεία του καιρού του ;

(μονάδες 10)

2. « Βάναυσον δ' ἔργον εἶναι ... τό σῶμα τῶν ἐλευθέρων ἢ τήν διάνοιαν. » Με βάση το συγκεκριμένο απόσπασμα ποιος πρέπει να είναι ο χαρακτήρας της παιδείας, κατά τον Αριστοτέλη και που πρέπει να στοχεύει ;

(μονάδες 10)

3. « Στις δημοκρατικές πόλεις που κυβερνιούνται κατά τον νόμο ... είναι οι άριστοι πολίτες που έχουν την πρωτοκαθεδρία. » : Τι γνωρίζετε για τον νόμο και τα ψηφίσματα;

(μονάδες 10)

4. Ποια θέματα απασχολούν τη σκέψη του Αριστοτέλη στα Πολιτικά και πως βλέπει το θεσμό της πόλεως;

(μονάδες 10)

5. α) ιταμός – ταινία – τοκετός – άληστος – ανεξαιρέτως : να βρεθούν ετυμολογικά συγγενείς λέξεις των τύπων μέσα από τα κείμενα από το κείμενο από πρωτότυπο.

(μονάδες 5)

β) δήλον - διηρημένων – παιδεία – παραχώδης – πάντες: να γραφούν τα αντώνυμα των τύπων στα αρχαία ελληνικά.

(μονάδες 5)

Γ΄ ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Καί ἐγὼ ἀκούσας ἐξεπλάγην καί προσβλέπων αὐτόν ἐφοβούμην καί μοι δοκῶ, εἰ μὴ πρότερος ἐωράκη αὐτόν ἢ ἐκεῖνος ἐμέ ἄφωνος ἄν γενέσθαι. Νῦν δέ ἡνίκα ὑπὸ τοῦ λόγου ἤρχετο ἐξαγριαίνεσθαι, προσέβλεψα αὐτόν πρότερος, ὥστε αὐτῷ οἶος τ' ἐγενόμην ἀποκρίνασθαι καί εἶπον ὑποτρέμων. Ὡ Θρασύμαχε, μὴ χαλεπὸς ἡμῖν ἴσθι. Εἰ γάρ ἐξαμαρτάνομεν ἐν τῇ τῶν λόγων σκέψει ἐγὼ τέ καί ὄδε, εὖ ἴσθι ὅτι ἄκοντες ἀμαρτάνομεν. Μὴ γάρ δὴ οἴου, εἰ μὲν χρυσίον ἐζητοῦμεν, οὐκ ἄν ποτέ ὑποκατακλίνεσθαι ἀλλήλοις ἐν τῇ ζητήσει καί διαφθείρειν τήν εὕρεσιν αὐτοῦ, δικαιοσύνην δέ ζητοῦντας, πρᾶγμα πολλῶν χρυσίων τιμιώτερον, οὕτως ἀνοήτως ὑπέικειν ἀλλήλοις καί οὐ σπουδάζειν ὅτι μάλιστα φανῆναι αὐτό.

(Πλάτωνας, Πολιτεία, 346c-d)

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

ὑποκατακλίνομαι = ὑπείκω: ἐνδίδω, υποχωρῶ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το κείμενο.

(μονάδες 20)

2. Να γραφούν οι τύποι που ζητούνται:

σκέψει : να γραφεί η δοτική πληθυντικού.

ἄκοντες: να γραφεί η κλητική ενικού στο ίδιο γένος.

ὄδε: να γραφεί η δοτική πληθυντικού στο θηλυκό γένος.

χαλεπός: να γραφεί η δοτική ενικού στο θηλυκό γένος στο συγκριτικό βαθμό.

μάλιστα: να γραφεί ο τύπος στο θετικό βαθμό.

ἐξεπλάγην: να γραφεί το β' ενικό της προστακτικής του ίδιου χρόνου.

ἀμαρτάνομεν: να γραφεί το απαρέμφοτο του αορίστου β' στην ίδια φωνή.

διαφθείρειν: να γραφεί το απαρέμφοτο του μέλλοντα στην ίδια φωνή.

φανῆναι: να γραφεί η μετοχή του ίδιου χρόνου στο αρσενικό, γενική ενικού.

(μονάδες 10)

3. α) **ἐμέ – ἀποκρίνασθαι – ἄκοντες - διαφθείρειν – ζητοῦντας – πρᾶγμα:** να αναγνωριστούν συντακτικά οι τύποι.

(μονάδες 6)

β) « Ὡ Θρασύμαχε, μή χαλεπός ἡμῖν ἴσθι » : να μετατρέψετε τον ευθύ λόγο σε πλάγιο χρησιμοποιώντας ως ρήμα εξάρτησης το κελεύουσιν...

(μονάδες 2)

γ) « Καί ἐγώ ἀκούσας ... ἄν γενέσθαι » : να βρεθεί ο υποθετικός λόγος της περιόδου, να γραφεί η υπόθεση και η απόδοσή του καθώς και το είδος του.

(μονάδες 2)

Τύχη ἀγαθῇ !